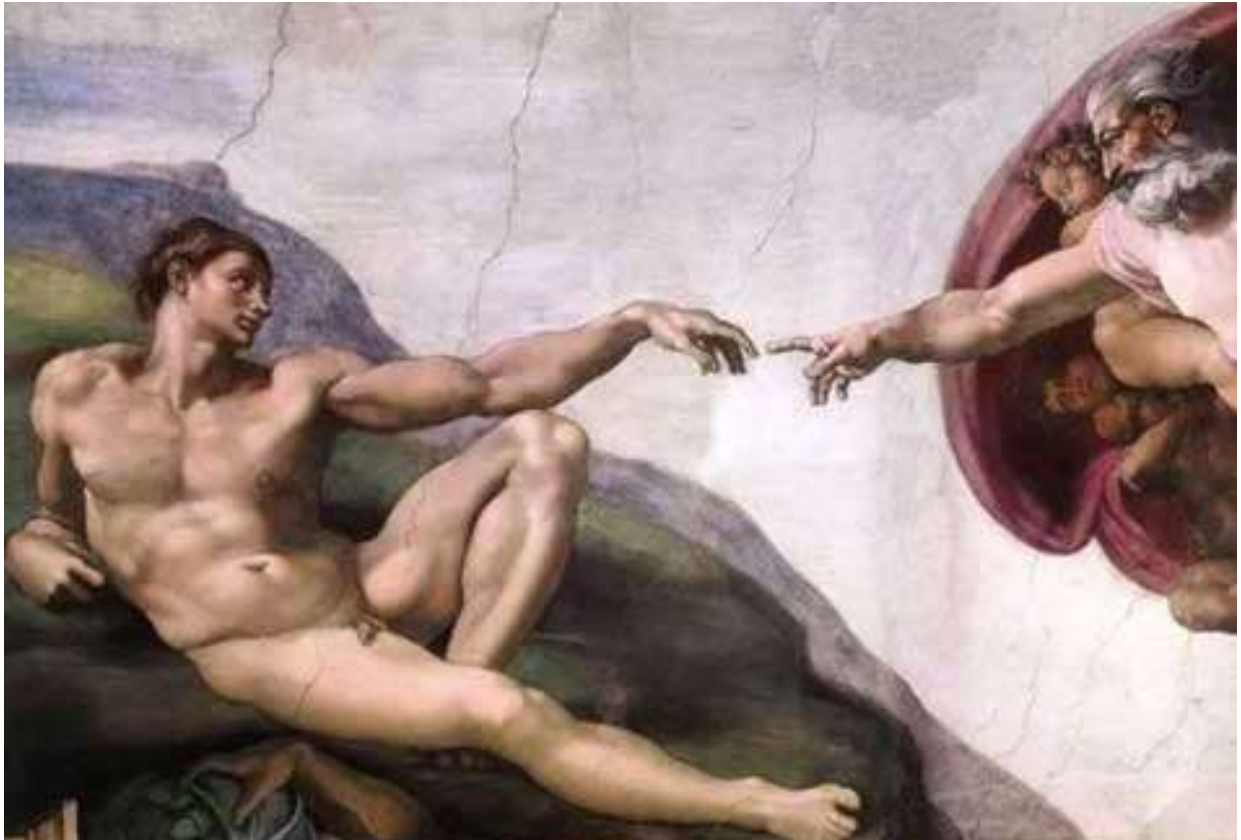

De oorsprong van de wereld

Begin 16^e eeuw schilderde de Italiaan Michelangelo dit schilderij. Het beeld de schepping van Adam uit. Kun je uitleggen wat hier precies gebeurd?

Hierna vind je het scheppingsverhaal zoals het in de Bijbel staat. Duid in de tekst met een fluostift telkens aan wanneer een nieuwe dag eindigt. De eerste drie dagen maakt God elke keer scheiding tussen twee dingen. Duid in een ander kleur aan welke dat zijn. Vanaf de derde dag begint God dingen te scheppen. Duid met weer een andere kleur telkens aan wat God schept.

Hoe maakt God de mens? (Op wie lijkt hij?) Uit welke twee bestanddelen wordt de mens gemaakt? Welke opdracht krijgt de mens?

Genesis 1:¹In het begin maakte God de hemel en de aarde. ²De aarde was leeg en verlaten. Overal was water, en alles was donker. En er waaide een hevige wind over het water.

³Toen zei God: 'Er moet licht komen.' En er kwam licht. ⁴God zag hoe mooi het licht was. Hij scheidde het licht en het donker. ⁵Het licht noemde hij 'dag' en het donker noemde hij 'nacht'. Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de eerste dag.

⁶God zei: 'Er moet in het midden van het water een koepel komen om het water te verdelen.' ⁷En zo gebeurde het. God maakte de koepel. Zo verdeelde hij het water in tweeën: water boven de koepel en water onder de koepel. ⁸Die koepel noemde God 'hemel'. Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de tweede dag.

⁹God zei: 'Het water onder de hemel moet naar één plaats stromen. Dan komt er droge grond tevoorschijn.' En zo gebeurde het. ¹⁰God noemde de droge grond 'land', en het water noemde hij 'zee'. En God zag hoe mooi het was. ¹¹God zei: 'Er moet van alles groeien op het land. Planten met zaad en bomen met vruchten.' En zo gebeurde het. ¹²Op het land kwamen allerlei planten met zaad en allerlei bomen met vruchten. En God zag hoe mooi het was. ¹³Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de derde dag.

¹⁴God zei: 'Er moeten lichten aan de hemel komen om verschil te maken tussen de dag en de nacht. Die lichten moeten laten zien welk seizoen het is, en welke dag en welk jaar. ¹⁵En ze moeten licht geven op aarde.' En zo gebeurde het. ¹⁶God maakte de twee grote lichten. De zon om overdag te schijnen, en de maan om 's nachts te schijnen. God maakte ook de sterren.. ¹⁷⁻¹⁸ ¹⁹Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de vierde dag.

²⁰God zei: 'Het water moet vol leven zijn, vol met allerlei dieren. En boven de aarde, in de lucht, moeten vogels vliegen.' ²¹God maakte de grote zeedieren en alle kleine waterdieren. Het water was vol dieren. Hij maakte ook alle soorten vogels. En God zag hoe mooi het was. ²² ²³Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de vijfde dag.

²⁴God zei: 'Ook op het land moeten allerlei dieren komen: wilde en tamme dieren, en heel kleine dieren.' En zo gebeurde het. ²⁵God maakte de dieren, alle wilde en tamme dieren en alle kleine dieren. En God zag hoe mooi het was. ²⁶God zei: 'Nu wil ik mensen maken. Ze moeten op mij lijken. Ze zullen de baas zijn over de vissen in de zee en de vogels in de lucht. En ook over het vee, over alle kleine dieren en over de hele aarde.' ²⁷Toen maakte God de mensen. Hij maakte ze zo dat ze op hem leken. Hij maakte ze als man en als vrouw.

²⁸God zegende de mensen. Hij zei: 'Jullie moeten kinderen krijgen. Zorg ervoor dat er overal op aarde mensen komen. Jullie moeten de baas zijn over de aarde. En ook over de vissen in de zee, over de vogels in de lucht en over alle dieren op het land.' ... ³¹God keek naar alles wat hij gemaakt had en zag dat het heel mooi was. Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de zesde dag.

²¹Zo werden de hemel en de aarde gemaakt, en alle prachtige dingen die daarbij horen.

²Op de zevende dag was God klaar met zijn werk. Toen rustte hij uit. ³God zegende de zevende dag. Hij maakte van die dag een bijzondere dag. Want op die dag was hij klaar met de schepping en rustte hij uit van al zijn werk.

Psalm 8:⁴ Ik kijk naar de hemel die u hebt gemaakt.
Ik kijk naar de maan en de sterren die u daar een plaats hebt gegeven.

⁵ En ik denk:
Een mens is niet belangrijk,
en toch denkt u aan hem.
Een mens is maar klein,
en toch vergeet u hem niet.

⁶ U hebt de mensen veel macht gegeven,
ze zijn bijna zo machtig als een god!

⁷ Ze mogen heersen over alles op aarde.
U hebt hun alles gegeven:

⁸ De schapen en de koeien,
alle dieren op het land.

⁹ Ook de vogels in de lucht
en de vissen in de zee,
alle dieren in het water.

Welke gedachte heeft de psalmist? Hoe beschrijft hij de mens? (duid antwoord aan in de tekst).

Keizer Constantijn, de Romeinse keizer die zich tot het christendom bekeerde, maakte nieuwe wetten. Een wet uit 316 verbood het verwonden van het aangezicht van misdadigers, omdat ook die 'gevormd zijn naar het beeld van de hemelse schoonheid' (naar Gods beeld, wordt bedoeld).

Andere scheppingsverhalen

In het oude oosten hadden andere volken hun eigen scheppingsverhalen. Die verhalen vertelden iets over hoe zij de mens zagen. Hierna lezen we een stukje uit het Atarhasis epos. Dat werd rond 1700 v.Chr. geschreven. Het is ontstaan in Mesopotamië. Daar doorheen stromen twee grote rivieren: de Eufraat en de Tigris. Mensen groeven vanuit die rivieren kanalen om het omringende land vruchtbaar te maken. Die mensen dachten dat het lang geleden anders was geweest, in de tijd dat er nog geen mensen waren....

Onderstreep in de tekst hierna de antwoorden op de vragen:

- Waarom worden de mensen geschapen?
- Uit welke bestanddelen worden de mensen geschapen?

Ter overdenking:

- Wat denk je? Hoe zou je zelfbeeld zijn als je geloofde wat het Atrahasis epos vertelde?
- Hoe is je zelfbeeld als je het scheppingsverhaal in de Bijbel leest?

Hiernaast: de tabletten waarop men het Atrahasis epos gevonden heeft.

Atrahasis epos

Toen de goden, in plaats van mensen,
Het vele werk nog deden, grote lasten droegen,
Toen werden de lasten de goden te zwaar,
het werk was te hard, de moeite te groot.
Alsmaar kanalen graven, was niets voor hen.
Zij kreunden, zij mopperden, de goden.

Toen sprak Awela tot de andere goden:
Kom, laten we in opstand komen tegen Enlil, de grote
god.
En de goden kwamen in opstand tegen Enlil.
Zij omsingelden zijn woning.
Zij zeiden: het werk is te zwaar, het maakt ons kapot,
Wij graven niet langer kanalen,
De last is te groot, wij sterven straks nog.
Enlil luisterde naar hun klacht,
Zijn tranen vloeiden, zijn wangen werden nat.

Toen sprak Ea, de machtige god,
Laat ons de eerste mens maken,
Zodat hij het juk kan dragen,
De lasten van de goden kan torsen.
De god Enki sprak:
Één god moet geslacht worden,
en klei wordt gemengd met zijn vlees en zijn bloed.
Zo zullen een god en een mens
gemengd worden in klei.
Laat dan daarin een geest komen.

Zo gebeurde het, de god Awela werd geslacht,
Awela die de opstand begonnen was.
Zijn bloed en vlees werd vermengd met klei.
De grote goden spuwden speeksel op de klei.
Toen werd de klei verdeeld in veertien stukken:
Zeven rechts en zeven links,
Zeven mannen en zeven vrouwen.
Zij en hun nageslacht zouden voortaan kanalen graven,
Het zware werk van de goden op zich nemen.

(vrije en verkorte bewerking van het Atrahasis epos)

In Egypte stelde men zich de wereld zo voor (duid aan op de tekening):

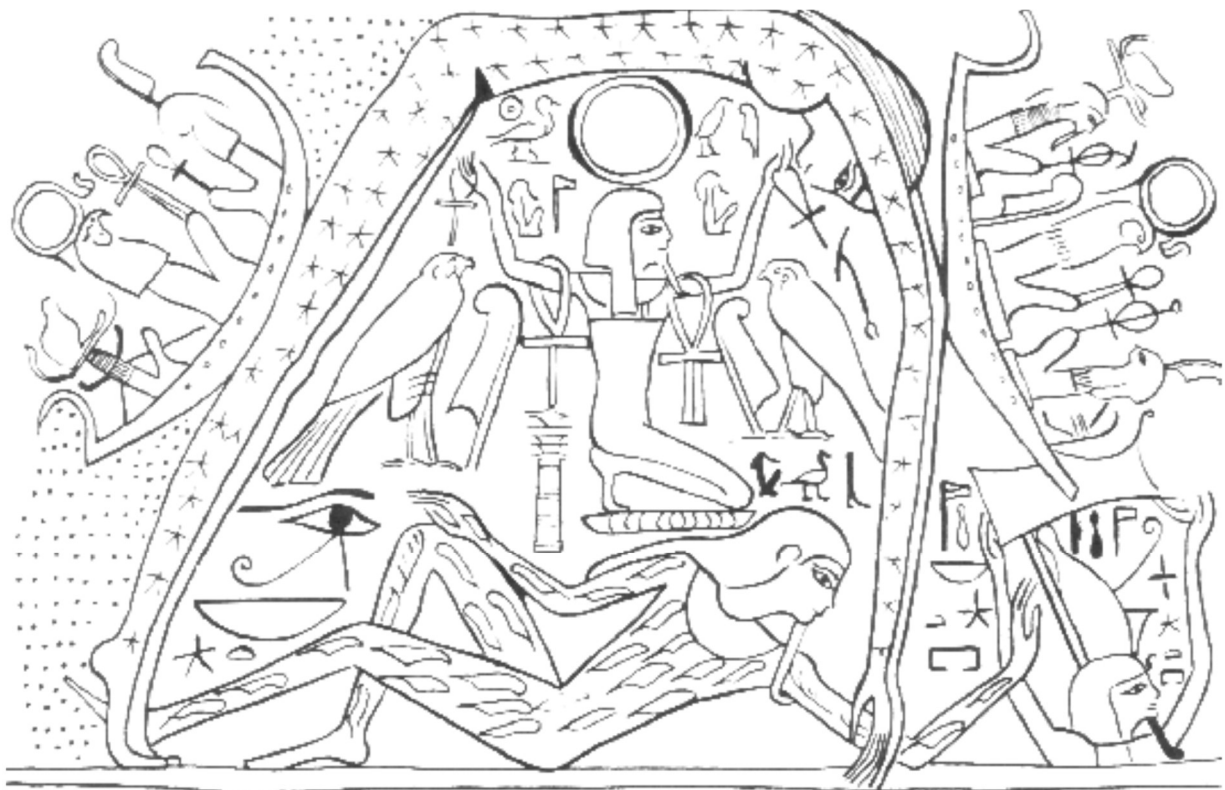
De godin Noet was de hemelkoepel

De god Geb was de aarde, het land

De god Horus was de zon

De god Osiris was de god van de onderwereld (dodenrijk)

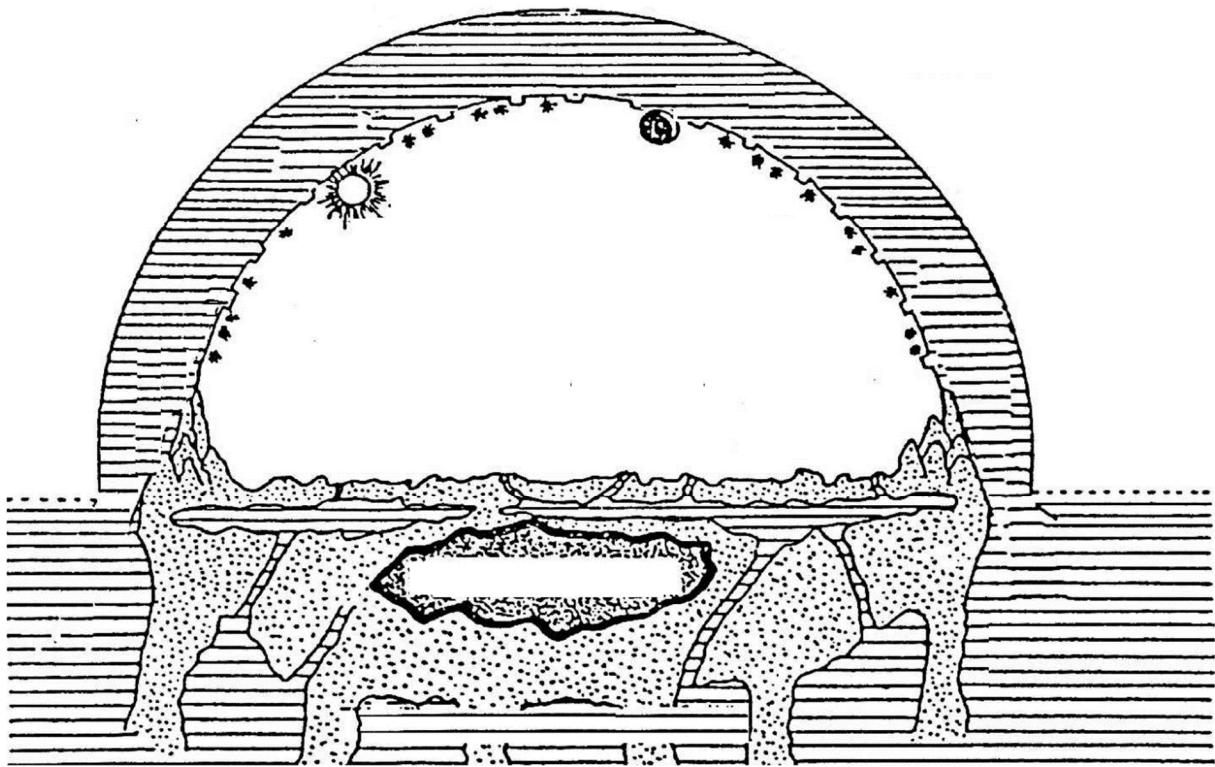
Vraag: hoe verplaatst Horus zich en waar komt hij elke dag weer terecht?

Op deze Egyptische tekening is de zon een _____, is de hemelkoepel de god _____, is de aarde de god _____, is de onderwereld de god _____. De natuur is vol goden.

Hoe is dat in Genesis? Hoe worden de zon en maan daar genoemd? _____. Zijn in Genesis de hemelkoepel en de aarde ook goden?_____.

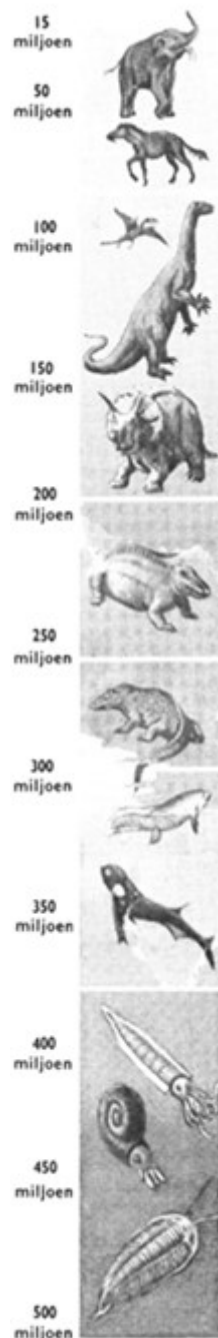
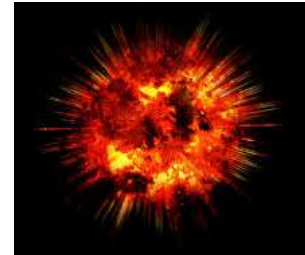
Hieronder zie je hoe de wereld zou kunnen getekend worden op basis van de bijbel. Zo stelden de Israëlieten zich de wereld voor. Duid aan: De onderwereld, de aarde, zon en maan, water boven de hemelkoepel.

Zoals wetenschappers het uitdrukken

De evolutietheorie vertelt dat er door een ontploffing van een oeratoom vele gas- en materiekernen ontstonden. Die vormden sterren en, na afkoeling, planeten. De 'Big Bang', noemt men dat.

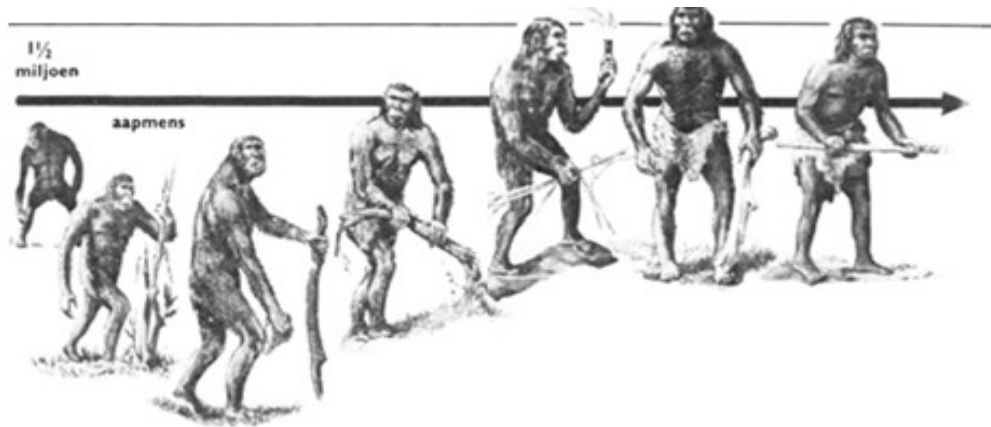
Op aarde ontstond bij afkoeling een geweldig neerslag, zodat een oceaan ontstond. Door kosmische straling vormden zich in deze oceaan moleculen die konden dienen als eerste onderdelen van organische cellen.

Uit die moleculen ontstonden primitieve organismen die zichzelf konden voortplanten. Door mutaties (veranderingen) in die cellen ontstonden soms afwijkende organismen. Als die beter en sterker waren, verdrongen ze vroegere vormen. Zo ontstond een proces van natuurlijke selectie. Door dit proces ontstond in de loop van miljoenen jaren de planten- en dierenwereld, en uiteindelijk de mens.

In de evolutietheorie worden verschillende vondsten (fossielen) als bewijs aangevoerd dat de mens afstamt van de dieren, van een 'primaat'. Als eerste voorouder van de mens wordt de 'australopithecus' ('zuidaap') aangewezen. Daarvan zijn fossielen in Tanzania gevonden. Uit dit dier zou de 'homo habilis' ('handige mens') zich ontwikkeld hebben. Bij fossielen daarvan, ook in Tanzania, vond men werktuigen. Daaruit heeft zich weer de 'homo erectus' ('rechttopstaande mens') ontwikkeld. Daarvan zijn resten gevonden op Java, in Indonesië. Zo'n 200.000 jaar geleden liep de 'neanderthaler' rond, die veel op de moderne mens leek.

De moderne mens, de 'homo sapiens', is zo'n ook zo'n 200.000 jaar geleden in Afrika ontstaan.

Belangrijk in de evolutietheorie zijn fossielen. Dat zijn versteende resten van uitgestorven dieren en planten. Deze dieren lijken de voorouders van de huidige dieren te zijn. Ook belangrijk is dat dieren een gelijkaardige lichaamsbouw hebben. Dat wijst ook op een gemeenschappelijke afstamming.

Fossielen van Dinosaurussen in het Natuurhistorisch museum Brussel.

Creationisme

Is de evolutietheorie echt bewezen? Er zijn gelovigen die vinden van niet. Volgens die christenen is het verhaal in Genesis letterlijk waar. De wereld was geschapen in zes dagen. Wat de wetenschap op vlak van geologie en biologie had gevonden kon niet waar zijn. Men noemt dit '*jonge aarde-creationisme*'.

De vraag was dan natuurlijk waar al die fossielen vandaan kwamen. Die leken immers te wijzen op een hele lange geschiedenis waarin bepaalde soorten dieren hadden geleefd en dan waren uitgestorven. En daar zei Genesis niets over. De Canadees George Mc.Cready Price (1870-1963) dacht dat die fossielen een overblijfsel waren van een grote ramp, die in de Bijbel de zondvloed genoemd wordt. De dieren die men vond in de hoogst gelegen lagen, waren niet het laatst geëvolueerd, maar hadden het hoogst kunnen klimmen.

Er bestaan ook twee andere varianten die men '*oude aarde-creationisme*' noemt:

- een perioden-interpretatie: met de zes scheppingsdagen worden zes lange perioden bedoeld,
- een lacune-interpretatie: na de schepping van hemel en aarde (in Gen. 1:1) volgt een lange onbeschreven periode, met daarna de zesdaagse schepping.

De kritiek op de evolutietheorie is dat ze niet wetenschappelijk is. Het blijft een hypothese (veronderstelling). Men vond het ook niet netjes om de mens, die volgens de Bijbel geschapen is naar Gods beeld en gelijkenis, te zien als iemand die afstamt van een primate.

Een modernere vorm van creationisme is '*Intelligent Ontwerp*' (*Intelligent Design*). Men wijst dan bijvoorbeeld op dingen in het lichaam die niet geëvolueerd kunnen zijn, zoals het oog. Dat kan niet geëvolueerd zijn omdat er geen tussenstadia kunnen bestaan: een oog dat maar half geëvolueerd is, werkt niet.

Mensen die de evolutietheorie wel aanhangen, wijzen er dan op dat de natuur wel degelijk zulke tussenvormen kent, zoals lichtgevoelige cellen, die op een steeds ingewikkelder manier gegroepeerd, steeds beter gaan functioneren.

Onder de aanhangers van Intelligent Ontwerp aanvaarden velen een vorm van evolutie. Alleen gelooft men niet dat daarmee alles te verklaren is, er blijven bijzondere (goddelijke) tussenkomsten nodig. Binnen deze groepering is er verschil van mening over de vraag of Genesis letterlijk of niet moet worden geïnterpreteerd. De grondgedachte is dat de wereld te wonderlijk is om alleen door toeval ontstaan te kunnen zijn.

In *Theïstische evolutie* (Theo = God) tenslotte drukken gelovigen uit dat achter de evolutietheorie, die volledig geaccepteerd wordt, toch God als schepper staat. Het 'bewijs' daarvoor is dat er in de evolutie een duidelijke doelgerichtheid valt te zien. Uiteindelijk heeft heel die evolutie toch maar geleid tot een uniek wezen, de mens, die terecht kan worden omschreven als 'geschapen' naar het beeld van God.

